

מסורת הש"ס

א' אלוטור הא... דקמני מתניתין דאינו כשר להניע והלניעו אחר... (א) לקמן נל... ומיהו חו... (ב) והכסף משנה הפתח רבי... (ג) אשכנזי אמר חייב וכו' וספק... (ד) המהרי"ם כתיב אשכנזי שאל... (ה) כחולו לגבי ר' יוחנן עב"ל... (ו) ב"ק י"ט: ועי' פ"ג ק"י... (ז) לקמן עט... פוסק ח' הל"ס... (ח) פ"ד מ"ב (ט) משנה י"ח... (י) ג' ז' חלה (יא) דף י"א: (יב) הל"ס כ"ב פ"ב

הגהות הב"ח

(א) ש"י ד"ה ה"א וכו' דהניח... (ב) ר"ב חשיבה פ"ס ק"ד... (ג) ק"ד המנה דף י"א:

גליון הש"ס

נב' יאסכא איתמר... ענין זה מה דף ט' ע"א: שם ר"ל אמר חייב... מנעך משנה פ"ח הל"ס ג' הלכות... שנת הורסא ר' אשכנזי... רוב"ס ר"ה ואמר ח"ס וכו' דהניח... ח"ס ח"א חשיבה פ"ס פ"ד מ"י דהל"ס וכו' וכו' שם:

כלל גדול פרק שביעי שבת

עו.

עין משפט
גר מצוה

עב א ב מ"י פ"ח מהל שבת ל"ג: ג (מ"י) שם:

רבינו הגאון

ר"י שמעון בן אלעזר מחסרי מדבריהם דקאמר כל שאינו כשר להניע ואין מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו וכו' אחר והוציא נתייב המוציא ממחשבת המצניעו... ואפי' שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמיהו חייב עליו... ודבן אמר אנו חייב בפחות ככשיורד אלא המצניעו... חמו הכללות ובאנו לפרש שיעור ההוצאה... [הוציא] הן הן המצניעין והוציא ממנו... שיעורו כמלאו פי ט"ה... נבל... שיעורו כמלאו פי ט"ה... עשבים כמלאו פי ג'... לענין המצניעין הן כמלאו פי פ"ה... לנבל... ה"כ כ"ב ר"ע אל פ"ג דחייב שזה הוא שיעור ההוצאה... ולא איכפת לן [וא] לנבל נתייב והוציא או לפיה... אלא כי פליגי ר' יוחנן ור' אושעיה כמלאו פי ט"ה... עצה כמלאו פי פ"ה... עיניו הריב שאין העצה מאכל פ"ה... ואין שיעורו כמלאו פי פ"ה... אלא כמלאו פי ט"ה... ויהי שיעורו כמלאו פי ט"ה... ועיניו שבתין לפיה א"ל פ"ה... ר' אושעיה סבר אכילה ע"י הדחק שבה אכילה... אפי' שאין פרה אוכלת אותו כמלאו פי ט"ה... אלא כיון שאוכלת אותו ע"י הדחק וישנו מלא פי ט"ה... והוציא לה חייב עליו... (ו') [ו'] סבר אכילה שיעורו הדחק לאו שמה אכילה וד"ה פטור... [ו]לענין זה התנן אין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן... א"ר יוסי בר' הניח א"ר מצטרפין לחמור שבתן אבל מצטרפין לקל שבתן... אם התניע עמיר ועשבים... אם יש בין שניהן כמלאו פי ט"ה מצטרפין... כי החמור משלים לקל חייב... אבל אם אין בהן כמלאו פי ט"ה... אפי' שיש בהן כמלאו פי ט"ה... הגד... שיעורן מצטרפין... כי אין הקל משלים לחמור... וכן עשבים משלים לקל... ואין הקל משלים לעשבים... ומקשינן ה"אן חמור בני דלא שוו בשיעוריהן להדור דמצטרפין... והלא הבגד והשק והעור לענין טעמא... שילא שוו בשיעוריהן... א"ר יוחנן הבגד והשק מצטרפין... והשק והעור מצטרפין... והעור והחפץ מצטרפין... דקתני פ"א א"ר שמעון מה טעם הוציא וראוי לטעמא... מושב... דייקא כתיב טעמא ראוין לטעמא מושב... הא ראוין לטעמא מושב... א"ל לא הו' ראוין לטעמא מושב... לא הו' מצטרפין... משום שלא שוו בשיעוריהן להדור... וא"כ חייב קאמר להדור... וא"כ חייב קאמר ר' יוסי בר' הניח מצטרפין... לקל שבתן... והכין הו' ראי שלא יצטרפו כל עיקר...

לאדם עשיר שאין דרכו להניע ומכל נרץ לפרש כמו שפירש כאן דלי מיירי כמצינעין לאומו דבר עלמו שמפורש במשנה כמו שפירש התם א"ס כן כולה הוה מני למימר כפ' המצניע (לקמן י:). לרפואה בכל שהוא ולתמי' כ"ש מלגל קאמר התם בגמ' הא דלא כ"ש כי היכי דקאמר (דף ק"ג). הא דלא כ"ש בן אלעזר ומהתם נמי יש לדקדק דל"י שמעון סתם בני אדם שניעין להצניעו מייחייב אפי' לא הצניעו מדקמני המצניע לרע כו' וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו משמע בלא הצניעה וכו"ש נמי אמר דפ"י ואין לפרש דנעשיר שאין דרכו להצניע לא מייחייב לר"ש אפי' הצניעו דהא אמר דממוציא א"ר כד"ה ממוציא א"ר צמציא א"ר צמציא כל שהוא ר"ש אומר ד"ה צמציא כו' ומפרש מצניע דנענין בתלמוד שאמר לו כו' דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעיה רביא אין אי לא לא ודומיא דבני נראה דהו' מצניע דר"ש דתליא מצניע דתמי' דלא כ"ש משום דמתני' קמה לרשב"א דמהאי טעמא דקאמר הכא מתני' דלא כ"ש משום דמתני' קמה למני דחייב משמע של כל בני אדם חייבין עליו אפי' אומן שאין חשוב לכן שיעור זה מהאי טעמא נמי הוה ליה למימר כההיא דפרק המצניע דהיא דלא כ"ש ושמה י"ל דהכא דנקט לפרושי הוה ליה לפרושי טפי: אכילה ע"י הדחק א"א שמה אכילה. והא דלמך כפ' יולד הרגל (כ"ב דף י"ט). אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ר"מ לענין מצניע דלא חשיבין ליה משונה אבל לאחשונה לענין שנת לא חשיבא אכילה:

שנתרין לקמן הצניעה היינו מקום פירוש מילתיה דר"ש צמציא לאומו דבר עלמו כן כולה הוה מני למימר א"ר אלעזר הא דלא כ"ש בן אלעזר ר"ה אמר ר' שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו וכו' אחר והוציא נתייב זה במחשבה של זה: מתני' המוציא תבן כמלאו פי פרה עצה כמלאו פי ג' ועלי טלח עשבים כמלאו פי ג' ועלי שום ועלי בצלים לחים כנרוגרת יבשים כמלאו פי ג' ואין מצטרפין זה עם זה מפני רב יהודה תבן של מוני קמנית כי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלאו פי פרה לגמל ר' יוחנן אמר חייב ר"ש בן לקיש אמר פטור באורתא א"ר יוחנן הכי לצפרא הדר ביה אמר ר' יוסף שפיר עבד דהדר דהא לא חוי לגמל א"ל אביי ארובה כדמעיקרא מסתברא דהא חוי לפרה אלא כי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלאו פי פרה לגמל דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלאו פי פרה לפרה ואיכא איתמר ר' יוחנן אמר פטור ר"ש לקיש אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה ר"ש לקיש אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה: עמור כמלאו פי טלח: והתניא כנרוגרת אידי ואידי חד שיעורא הוא: עלי שום ועלי בצלים לחים כנרוגרת ויבשים כמלאו פי הגדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: אמר ר' יוסי בר חנינא אין מצטרפין לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן וכל דלא שוו בשיעוריהו מו מצטרפין והתנן הבגד ג' על ג' והשק ד' על ד' והעור ה' על ה' מפני ג' על ג' ותני עלה הבגד והשק והשק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר"ש מה טעם מפני שראויין ליטמא מושב טעמא דראויין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא אמר רבא ה"נ

חמור לקל כגון תבן לענה למלא פי גמל ואפי' לא יהא תבן ראוהא לגמל שמה אגב הענה הוא ראוה: הבגד והשק והשק והעור וכו' דקאמר ר"ש מה טעם כו'. מימה לר"י דמה נרץ להאי טעמא דהא כיון דמצטרפין זה עם זה א"כ ראוה לחמור וכו' למדרס וכיון דחור למדרס פשיטא דמצטרפין לעומתא מדרס דהא אפי' כופת שאור שיהיה לישיבה טמאה מדרס כדלמרינן כהעור והרובט (חולין קט"ז). והכא כעומתא מדרס איירי מדקאמר הבגד שלשה על שלשה דלענין טומאת מת אפי' ג' על ג' כדפירשית לעיל ואורי' דודאי הא דקתני הבגד שלשה על שלשה לא מיירי אלא למדרס אבל סיפא דשק ואור ומפץ מיירי נמי כעומתא מת והכי איתא במס' כלימ' דבב"א הבגד שלשה על שלשה (למדרס ומשום ג' על ג') לטומאת מת השק ד' על ד' העור ה' על ה' המפץ ג' על ג' שוו בין למדרס בין לטמא מת אלא שהש"ס מביאה בקורא כמו שרגיל בכמה מקומות ועל עומתא מת קאמר מה טעם מצטרפין בשלל יתדו למדרס ולא נרץ הא טעמא אצירוף דעור ומפץ דמפץ לא מטמא כמת אלא כשעמא כוז דהיינו כשיתדו למדרס ומפץ דפסין קטנים כדלמרינן כפ' עקיבא (לקמן פ"ג): הוציא ראוין ליטמא מושב... א"ר שמעון מה טעם הוציא וראוי לטעמא... מושב... דייקא כתיב טעמא ראוין לטעמא מושב... הא ראוין לטעמא מושב... א"ל לא הו' ראוין לטעמא מושב... לא הו' מצטרפין... משום שלא שוו בשיעוריהן להדור... וא"כ חייב קאמר להדור... וא"כ חייב קאמר ר' יוסי בר' הניח מצטרפין... לקל שבתן... והכין הו' ראי שלא יצטרפו כל עיקר...

דוקא כה"ג הבגד והשק והעור וכו' דקאמר ר"ש מה טעם כו'. מימה לר"י דמה נרץ להאי טעמא דהא כיון דמצטרפין זה עם זה א"כ ראוה לחמור וכו' למדרס וכיון דחור למדרס פשיטא דמצטרפין לעומתא מדרס דהא אפי' כופת שאור שיהיה לישיבה טמאה מדרס כדלמרינן כהעור והרובט (חולין קט"ז). והכא כעומתא מדרס איירי מדקאמר הבגד שלשה על שלשה דלענין טומאת מת אפי' ג' על ג' כדפירשית לעיל ואורי' דודאי הא דקתני הבגד שלשה על שלשה לא מיירי אלא למדרס אבל סיפא דשק ואור ומפץ מיירי נמי כעומתא מת והכי איתא במס' כלימ' דבב"א הבגד שלשה על שלשה (למדרס ומשום ג' על ג') לטומאת מת השק ד' על ד' העור ה' על ה' המפץ ג' על ג' שוו בין למדרס בין לטמא מת אלא שהש"ס מביאה בקורא כמו שרגיל בכמה מקומות ועל עומתא מת קאמר מה טעם מצטרפין בשלל יתדו למדרס ולא נרץ הא טעמא אצירוף דעור ומפץ דמפץ לא מטמא כמת אלא כשעמא כוז דהיינו כשיתדו למדרס ומפץ דפסין קטנים כדלמרינן כפ' עקיבא (לקמן פ"ג): הוציא ראוין ליטמא מושב... א"ר שמעון מה טעם הוציא וראוי לטעמא... מושב... דייקא כתיב טעמא ראוין לטעמא מושב... הא ראוין לטעמא מושב... א"ל לא הו' ראוין לטעמא מושב... לא הו' מצטרפין... משום שלא שוו בשיעוריהן להדור... וא"כ חייב קאמר להדור... וא"כ חייב קאמר ר' יוסי בר' הניח מצטרפין... לקל שבתן... והכין הו' ראי שלא יצטרפו כל עיקר...